

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.005.07.2022

Pani
Katarzyna Dereżyńska
Dyrektor
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
w Wągrowcu
ul. Wierzbowa 1
62-100 Wągrowiec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/005 – Opieka psychiatryczna i psychologiczna nad dziećmi i młodzieżą w województwie wielkopolskim.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wągrowcu, ul. Wierzbowa 1, 62-100 Wągrowiec ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Katarzyna Dereżyńska, Dyrektor Poradni.
Zakres przedmiotowy kontroli	Zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 ²
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Tomasz Juskiewicz, Starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr LPO/150/2022 z 6 października 2022 r. 2. Jakub Łakomecki, Starszy inspektor k.p, upoważnienie do kontroli nr LPO/153/2022 z 6 października 2022 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dalej: Poradnia.

² Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 16 grudnia 2022 r., z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Poradnia wywiązywała się z zadań polegających na diagnozowaniu dzieci i młodzieży w kierunku wydania opinii i orzeczeń. Nie była natomiast przygotowana do udzielania pomocy psychoterapeutycznej. W okresie objętym kontrolą nie realizowała grupowych zajęć terapeutycznych, terapii rodzin, grup wsparcia, mediacji i interwencji kryzysowych. Obecnie Poradnia nie prowadzi także zajęć z doradztwa zawodowego.

Poradnia była odpowiedzialna za udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom 69 jednostek oświatowych funkcjonujących na obszarze powiatu wągrowieckiego. W szkołach tych uczyło się 12,7 tys. uczniów. Poradnia była także zobowiązana udzielać pomocy dzieciom zamieszkałym na terenie powiatu, a nieuczęszczającym do przedszkoli i szkół. Pomoc tę świadczyło w Poradni 6 psychologów (na cały etat), 3 pedagogów (na cały etat)⁵ i logopeda (na ½ etatu). Nie było natomiast zatrudnionych psychoterapeutów.

Działalność Poradni koncentrowała się na diagnozowaniu zgłoszonych dzieci w kierunku wydawania orzeczeń i opinii⁶. Najwięcej orzeczeń dotyczyło potrzeby kształcenia specjalnego, w szczególności uczniów z niepełnosprawnościami. Natomiast opinie dotyczyły najczęściej potrzeby objęcia uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej oraz specyficznych trudnościach w uczeniu się⁷. Procedura dotycząca wydawania tych dokumentów była dwuetapowa, tj. po zgłoszeniu dziecka wyznaczany był termin badania diagnostycznego. Dopiero po takich badaniach rodzic składał wniosek o wydanie odpowiedniego dokumentu. Całość procedury (od zgłoszenia dziecka do wydania orzeczenia/opinii⁸) zajmowała w 39% badanych spraw do 60 dni, w 56% - od 61 do 200 dni, a w 5% - od 201 do 300 dni. Odległe terminy wynikały m.in. z przekładania terminów przez rodziców (kwarantanna, nauka zdalna), oczekiwania na badania lekarskie niezbędne do diagnozy albo absencji specjalistów Poradni. W siedmiu przypadkach (ok. 12% badanych spraw) nastąpiło przekroczenie 30-dniowego terminu na wydanie opinii lub orzeczenia, a maksymalne opóźnienia wynosiły 62 dni w przypadku orzeczeń oraz 53 dni w przypadku opinii. Poradnia w zasadzie nie korzystała z możliwości pozyskania opinii nauczycieli, wychowawców, specjalistów szkolnych na temat problemów dydaktycznych i wychowawczych zgłoszonego dziecka. Takie opinie – w niemal każdym przypadku - wraz ze zgłoszeniem dostarczali rodzice. Były one - w ocenie specjalistów Poradni – w niektórych przypadkach zbyt ogólnikowe i nie wносиły zbyt wiele do procesu diagnostycznego, zawierały mało informacji o funkcjonowaniu ucznia oraz efektach podejmowanych działań pomocowych, jedynie zdawkowo opisywały współpracę szkoły (nauczycieli) z rodzicami. Z kolei rodzice zgłoszonych dzieci co do zasady nie występowali z wnioskiem o przekazanie szkole wydanych przez Poradnię dokumentów oraz nie zgadzali się na udział specjalistów szkolnych w posiedzeniach zespołów orzekających Poradni.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ W 2021 r. – dwóch pedagogów (na cały etat).

⁶ W 2020 r. wydanych zostało łącznie 189 orzeczeń i 416 opinii, w 2021 r. – 192 orzeczenia i 480 opinii, a do końca III kwartału 2022 r. – 223 orzeczenia i 490 opinii.

⁷ Np. dysleksja, dysgrafia, dysortografia.

⁸ Dotyczy całego procesu, w tym zdarzeń, na które Poradnia nie miała wpływu, np. oczekiwania na dostarczenie dokumentacji przez rodziców/opiekunów.

W ramach bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej Poradnia realizowała jednorazowe indywidualne zajęcia terapeutyczne z psychologiem, pedagogiem, logopedą⁹ oraz jednorazowe porady i konsultacje¹⁰.

W latach 2020-2022 (do końca III kwartału) Poradnia w znacząco mniejszym zakresie realizowała zadania profilaktyczne i wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły¹¹, co – według Dyrektora - wynikało z mniejszej ilości zgłaszanych w tym zakresie potrzeb.

Na ograniczenie dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczących się dzieci z powiatu wągrowieckiego oraz ich pracujących rodziców mogły mieć wpływ podawane informacje o godzinach funkcjonowania Poradni (od poniedziałku do piątku od 7.45 do 14.45¹²). Było to istotne, gdyż w zdecydowanej większości rodzice zgłaszali dzieci osobiście, w siedzibie Poradni. Natomiast już po zgłoszeniu dziecka – w razie wystąpienia takiej potrzeby - specjaliści udzielali pomocy także w godzinach popołudniowych.

Zgłoszenia dzieci do Poradni i rejestracja wizyt były odnotowywane w arkuszu kalkulacyjnym Excel, gdyż Poradnia dysponowała tylko podstawowym dostępem do programu ewidencyjno-statystycznego¹³. Ewidencja poszczególnych form pomocy udzielanej przez specjalistów znajdowała się natomiast jedynie w ich papierowych dziennikach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

Zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w poradni

1.1 Organem prowadzącym Poradnię był Zarząd Powiatu Wągrowieckiego, a terenem jej działania powiat wągrowiecki, obejmujący gminy: Wągrowiec, Gołańcz, Damasławek, Wapno, Mieścisko, Skoki. Nadzór pedagogiczny nad Poradnią sprawował Wielkopolski Kurator Oświaty.

(akta kontroli str. 21-31)

Poradnia udzielała pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom z przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie powiatu wągrowieckiego. W obszarze funkcjonowania Poradni funkcjonowało 69 jednostek oświatowych, w tym:

- 22 przedszkola,
- 29 szkół podstawowych,
- cztery technika,
- cztery licea ogólnokształcące,
- sześć szkół branżowych I stopnia,
- ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy,
- szkoła muzyczna I stopnia,
- szkoła policealna oraz
- szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

⁹ W latach 2020-2022 (do końca III kwartału) skorzystały z nich łącznie 52 osoby (z psychologiem), 16 (z pedagogiem), 38 (z logopedą).

¹⁰ W latach 2020-2022 (do końca III kwartału) - łącznie 175 osób (z psychologiem), 76 (z pedagogiem), 33 (z logopedą) oraz 15 z doradcą zawodowym.

¹¹ Poradnia realizowała: wykłady (prelekcje) z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, specjaliści Poradni brali udział w zebraniu rad pedagogicznych szkół, udzielali porad dotyczących pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole, przeprowadzali warsztaty.

¹² Tj. do czasu pracy sekretariatu Poradni.

¹³ Umożliwiał on sprawne odszukanie numeru akt dziecka oraz rejestrację wydawanych dokumentów.

Według stanu na 26 października 2022 r. do ww. placówek uczęszczało łącznie 12 685 uczniów¹⁴. Poradnia dysponowała bieżącymi danymi w tym zakresie (nie miała natomiast danych dotyczących liczby uczniów w latach 2020- 2021).

(akta kontroli str.705-707)

Do zadań Poradni należała także pomoc dzieciom, młodzieży oraz rodzicom dzieci zamieszkałych na terenie powiatu, nieuczęszczających do przedszkoli, szkół i placówek. Poradnia nie udzielała pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom ze szkół spoza rejonu Poradni i niezamieszkałych na tym terenie (organ prowadzący nie zawierał takich porozumień).

(akta kontroli str. 23, 173)

Poradnia działa w ciągu całego roku jako placówka, w której nie są przewidziane ferie szkolne. Wymiar urlopu wypoczynkowego pracowników pedagogicznych wynosił 35 dni w przypadku zatrudnienia na pełen etat¹⁵.

Czas pracy pracowników pedagogicznych (tj. czas, w którym pracownik pozostaje do dyspozycji pracodawcy w siedzibie zakładu lub innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę przeznaczony na bezpośrednią pracę z dziećmi i młodzieżą, z rodzicami i nauczycielami oraz innymi osobami na rzecz dzieci) wynosił 20 godzin tygodniowo w przypadku zatrudnienia na pełen etat¹⁶. Zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym realizowane były poza obowiązkowym wymiarem godzin. Ewidencja czasu pracy prowadzona była w systemie komputerowym, indywidualnie dla każdego specjalisty. Zawierała m.in. informacje o godzinie rozpoczęcia i zakończenia pracy w danym dniu, ilości przepracowanych godzin, z wyszczególnieniem godzin dydaktycznych oraz rodzaju i wymiarze nieobecności.

Czas pracy specjalistów poświęcony na poszczególne formy pomocy ewidencjonowany był w Dziennikach zajęć specjalistów, w formie papierowej z podziałem na poszczególne dni. Poradnia nie dysponowała zestawieniami zbiorczymi w tym zakresie.

(akta kontroli str. 29, 173, 691)

Poradnia działała w ciągu całego roku kalendarzowego, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7:45 do 14:45 – takie informacje zostały podane na stronie internetowej oraz drzwiach wejściowych do Poradni. Dyrektor wyjaśniła, że w godzinach od 7:45 do 14:45 pracuje Sekretariat Poradni. Pracownicy pedagogiczni – w zależności od potrzeb - pracują również w godzinach popołudniowych. Regulamin pracy Poradni określał godziny rozpoczęcia i kończenia pracy: 8.00 - 17.00. NIK zauważa, że wskazanie godzin dyspozycyjności Poradni zawężonych do czasu pracy sekretariatu mogło stwarzać ograniczenia dostępności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczących się dzieci i młodzieży i ich pracujących rodziców z terenu powiatu. W żadnym z miejsc, w których informowano mieszkańców powiatu o godzinach pracy Poradni (drzwi wejściowe, strona internetowa) nie wskazano bowiem, że zajęcia ze specjalistami mogą odbywać się także w późniejszych godzinach.

(akta kontroli str. 29, 34, 165, 685, 708)

W Poradni zatrudniano: pięciu pracowników administracyjnych w łącznym wymiarze 2,6 etatu¹⁷ (pracownik sekretariatu, specjalista ds. kadr i administracji, główny

¹⁴ Zgodnie z danymi z Systemu Informacji Oświatowej (dalej: SIO).

¹⁵ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1762 ze zm.), dalej: Karta Nauczyciela.

¹⁶ Zarządzenie nr 3 Dyrektora Poradni z 24 marca 2022 r. w sprawie regulaminu pracy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wągrowcu (ze zmianami), dalej: regulamin pracy.

¹⁷ Dla pracowników administracyjnych i obsługi czas pracy wynosi 40 godzin tygodniowo.

księgowy, specjalista ds. płac oraz specjalista finansowo-księgowy) oraz jeden pracownik obsługi w wymiarze 0,5 etatu (sprzątaczką).

(akta kontroli str. 28, 160,165)

1.2. Przyjęty plan (koncepcja) działania Poradni na lata 2017-2022¹⁸ zawierał ogólne postanowienia i zadania wynikające z rozporządzenia w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. W dokumencie tym nie określono harmonogramu realizacji zaplanowanych działań. Nie przewidziano również oceny bieżącej i końcowej zrealizowanych zadań.

W okresie objętym kontrolą (lata 2020-2022) Poradnia nie dokumentowała podejmowanych działań diagnozujących sytuację środowisk szkolnych, tj. zebrania i całościowej analizy informacji z podległych jej jednostek oświatowych dotyczących np. istniejących problemów, potrzeb szkoleniowych lub konsultacyjnych, liczby dzieci z określonymi problemami.

Dyrektor wyjaśniła, że diagnoza taka była prowadzona wcześniej, od roku 2012 do 2019¹⁹. Jak podała, pracownicy Poradni prowadzili diagnozę potrzeb nauczycieli i dyrektorów, na podstawie której przygotowywana była oferta Poradni na dany rok szkolny. Pracownicy Poradni koordynowali i prowadzili międzyszkolne sieci współpracy i samokształcenia dla dyrektorów i nauczycieli szkół, przedszkoli i placówek powiatu wągrowieckiego. W latach 2020-2022 Pracownicy Poradni byli w kontakcie z nauczycielami i dyrektorami szkół, przedszkoli i placówek. Prowadzili konsultacje, udzielali porad, przekazywali informacje pomocne w rozwiązaniu różnych problemów dzieci lub uczniów. W wyniku tych kontaktów pracownicy Poradni przekazywali Dyrektorowi Poradni, z jakimi problemami borykają się nauczyciele i rodzice w obliczu pandemii i nauki zdalnej.

(akta kontroli str. 686)

Do zakończenia kontroli NIK Poradnia nie otrzymała do opiniowania i nie posiadała informacji o opracowywaniu np. przez Ministerstwo Edukacji i Nauki albo organ sprawujący nadzór nad Poradnią, nowej koncepcji funkcjonowania poradni psychologiczno-pedagogicznych (nowej roli tych poradni).

Dyrektor wyjaśniła natomiast, że – w jej opinii - ważnym kierunkiem zmian w funkcjonowaniu poradni psychologiczno-pedagogicznych powinien być:

- profesjonalizm kadry, która dzięki stałemu podnoszeniu kwalifikacji w zakresie nowych narzędzi diagnostycznych i metod terapeutycznych, analizie problemów badawczych i superwizji będzie mogła udzielać pomocy i wsparcia w nowych wyzwaniach i problemach dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli;
- efektywny system wsparcia szkół, przedszkoli i placówek, poprzedzony diagnozą potrzeb, badaniami przesiewowymi logopedycznymi i pedagogicznymi;
- wykorzystywanie dostępnych nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji wspomaganie;
- nowoczesny, procesowy charakter wspomaganie szkół, przedszkoli, placówek oparty na współpracy, wspólnej diagnozie potrzeb, aktywnym wspomaganie;
- formami wsparcia powinny być międzyszkolne sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli, pedagogów, psychologów szkolnych;
- kluczowym elementem działań, jeśli chodzi o jakość pracy Poradni powinna być współpraca i otwartość na kontakty z instytucjami społecznymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, z innymi Poradniami, również o zasięgu ogólnopolskim;

¹⁸ Opracowany przez Dyrektora Poradni w związku z decyzją o udziale w konkursie na to stanowisko.

¹⁹ Najpierw w ramach projektu: System wsparcia szkół i placówek powiatu wągrowieckiego, Nowoczesne doskonalenie nauczycieli, następnie poprzez koordynowanie i prowadzenie przez Poradnię, międzyszkolnych sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli i dyrektorów.

celem tego powinna być wymiana doświadczeń i utrwalanie dobrych praktyk, wspólne doskonalenie zawodowe, utworzenie bazy instytucji, gdzie można uzyskać adekwatną do potrzeb, profesjonalną pomoc dotyczącą rozwiązania danego problemu. [...]

(akta kontroli str. 173-174)

1.3 Od 1 stycznia 2015 r. wszystkie ewidencje i rejestry, w tym wykaz alfabetyczny dzieci i młodzieży korzystających z pomocy Poradni, rejestr wydanych opinii i orzeczeń prowadzone były wyłącznie w postaci elektronicznej²⁰, w dedykowanym do tego programie komputerowym. Program ten umożliwiał ewidencjonowanie danych osobowych pracowników oraz dzieci zgłoszonych do Poradni, zapisywanie daty przyjęcia do poradni, wykonanych badań oraz wydanych opinii i orzeczeń. Funkcja rejestrowania zgłoszeń i wizyt do Poradni nie była w nim dostępna. Rejestracji zgłoszeń oraz wizyt dokonywano w arkuszu kalkulacyjnym Excel²¹. Dyrektor wyjaśniła, że *Poradnia wykupiła podstawowy dostęp do zakładek w programie ewidencyjno-statystycznym „Poradnia P-P” umożliwiające sprawne odszukanie numeru akt indywidualnych pacjenta oraz rejestrację wydawanych dokumentów, czyli to, co na początku było najbardziej potrzebne i niezbędne. Od stycznia 2023 r. Poradnia zakupi pełen dostęp do oprogramowania wraz z pomocą merytoryczną i techniczną umożliwiającą wprowadzanie informacji o zgłoszeniach i rejestracji wizyt.*

(akta kontroli str.678-682)

Poradnia wyposażona była w sprzęt komputerowy, skanery, drukarki, rzutniki (projektory) oraz tablety, tj.: dziewięć komputerów, po jednym w każdym gabinecie oraz osiem komputerów przypisanych do konkretnego specjalisty, (jeden komputer przypisany był do dwóch specjalistów). Wszystkie komputery/laptopy podłączone były do drukarki sieciowej.

(akta kontroli str. 195-200, 668-677, 686)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

2.1 W kontrolowanym okresie w Poradni zatrudnionych było maksymalnie 12 osób udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym cztery posiadały staż pracy w Poradni wynoszący ponad 30 lat²², jedna 22 lata, jedna 17 lat, a pozostałe sześć było zatrudnione w poradni od pięciu lat (jedna osoba), czterech lat (jedna osoba) oraz od jednego miesiąca (cztery osoby). Łączny wymiar zatrudnienia wynosił:

- 9,5 etatu w 2020 r., w tym psychologowie (sześć etatów), pedagodzy (trzy etaty), logopeda (0,5 etatu);
- 8,5 etatu w 2021 r., w tym psychologowie (sześć etatów), pedagodzy (dwa etaty), logopeda (0,5 etatu);
- 9,5 etatu na 30 września 2022 r., w tym psychologowie (sześć etatów²³), pedagodzy (trzy etaty), logopeda (0,5 etatu).

W Poradni nie było zatrudnionych psychoterapeutów. Jeden psycholog był w trakcie pięcioletniego szkolenia przygotowującego do certyfikatu psychoterapeuty Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego oraz

²⁰ Zarząd Powiatu Wągrowieckiego uchwałą nr 786/2014 z 27 listopada 2014r. wyraził zgodę na prowadzenie wyłącznie w formie elektronicznej dokumentacji w Poradni.

²¹ Przy zgłoszeniu do Poradni w arkuszu nanoszone były informacje dotyczące pacjenta – data zgłoszenia, imię i nazwisko, placówka oświatowa do której uczęszcza, dane rodzica (opiekuna prawnego) wraz z numerem telefonu, informacje o dacie pierwszej wizyty oraz specjalistcie, z którym się ona odbędzie.

²² Tj. 38, 36, 32 oraz 31 lat. Przedstawiono staż pracy specjalistów zatrudnionych na dzień 30 września 2022 r.

²³ W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 sierpnia 2022 r. w Poradni zatrudnionych było sześciu psychologów w pełnym wymiarze czasu pracy, natomiast od 1 września 2022 r. zatrudnionych jest siedmiu psychologów, pięciu w pełnym wymiarze czasu pracy oraz dwóch w wymiarze ½ etatu.

Psychologicznego. Kurs został rozpoczęty w kwietniu 2016 r. (30 września 2022 r. pracownik ten miał ukończone cztery lata kursu²⁴).

(akta kontroli str. 165-166)

W okresie objętym kontrolą pracować w Poradni zaprzestało trzech psychologów, w tym:

- rozwiązano stosunek pracy z jednym (za porozumieniem stron);
- wygasł stosunek pracy w związku ze śmiercią pracownika,
- jeden korzysta z urlopu dla poratowania zdrowia.

W 2022 r. nawiązano stosunek pracy z czterema specjalistami, trzema w dziedzinie psychologii²⁵ i jednym w pedagogii-logopedą.

Dyrektor Poradni wskazała, że: *biorąc pod uwagę ilość zgłoszeń o przeprowadzenie diagnozy czy objęcie różnymi formami zajęć, a także ilość zgłoszeń o udzielenie pomocy nauczycielom oraz ilość wykonywanych prac administracyjnych, obecna liczba pracowników jest wystarczająca.*

(akta kontroli str.173, 687)

W kontrolowanym okresie w Poradni zatrudniony był jeden lekarz konsultant – internista, który pełnił rolę członka zespołów orzekających w Poradni. Wymiar czasu pracy określony w umowie wynosił do 10 godzin miesięcznie w latach 2020-2021, oraz do 8 godzin miesięcznie w 2022 roku. Faktyczny czas świadczenia pracy przez lekarza w poszczególnych latach wynosił rocznie: 22 godziny w 2020 r. i 2021 r. oraz 25 godzin w 2022 r. (do 30 września). W Poradni nie zatrudniano wolontariuszy.

(akta kontroli str.166, 188-194)

Specjaliści zatrudnieni w Poradni posiadali wykształcenie wyższe magisterskie w dziedzinach pedagogiki, pedagogiki specjalnej, psychologii oraz ukończyli lub byli w trakcie realizowania studiów podyplomowych na kierunkach:

- logopedii - trzech specjalistów
- wczesnej interwencji i wspomagania - dwie osoby
- socjoterapii dzieci i młodzieży - dwie osoby
- resocjalizacji - jeden specjalista
- pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej - jeden specjalista
- terapii behawioralnej - dwie osoby
- w zakresie doradztwa zawodowego - dwie osoby oraz
- studia i kursy w zakresie oligofrenopedagogiki (jeden specjalista), tyflopedagogiki (dwie osoby), surdopedagogiki (dwóch specjalistów);
- studia podyplomowe w zakresie przygotowania pedagogicznego dla psychologów - jedna osoba.

Wszyscy zatrudnieni posiadali tytuł nauczyciela: pięć osób nauczyciela dyplomowanego, cztery mianowanego oraz trzy kontraktowego.

W 2020 r. Poradnia wydatkowała na doskonalenie zawodowe nauczycieli 1 808,88 zł, co stanowiło 53% z zaplanowanych 5 295 zł. Dofinansowaniem objęto dwóch pracowników, wydatkując środki m.in. na: czesne za studia podyplomowe na kierunku edukacja i rehabilitacja osób ze spektrum autyzmu; udział w XVII Ogólnopolskiej Konferencji Kadry Kierowniczej Oświaty; szkolenie „Neurodydaktyka w praktyce szkolnej, czyli jak uczy się mózg”; szkolenie „Jak rozpocząć rok szkolny”; szkolenie „Trening umiejętności dla dzieci i młodzieży z zachowaniami problemowymi – trening samokontroli”.

²⁴ Kurs nie był dofinansowany ze środków finansowych Poradni.

²⁵ Jednym w pełnym wymiarze czasu pracy oraz dwoma w wymiarze ½ etatu.

W 2021 r. na doskonalenie zawodowe wydatkowano 1 673 zł, co stanowiło 15% z zaplanowanych na ten cel 11 117 zł, przy z ww. kwoty opłacono udział jednego pracownika w szkoleniu „Zaburzenia lękowe”, szkolenie Rady Pedagogicznej z zakresu zaburzeń popandemicznych oraz webinarium dla pracowników pedagogicznych „Agresja u dzieci i młodzieży szkolnej” i „Profilaktyka uzależnień behawioralnych”.

W 2022 r. Poradnia wydatkowała na doskonalenie zawodowe nauczycieli 6 164 zł, co stanowiło 58% z zaplanowanych 10 557 zł. Dofinansowaniem objęto pięciu pracowników, wydatkując środki na, m.in. szkolenia: „Skala inteligencji Stanford-Binet 5”; „Karta oceny rozwoju psychoruchowego KORP”; dotyczącego dysleksji; kwalifikacyjnego „Bateria-5/6 R”.

Dyrektor wyjaśniła, że poziom dokonanych wydatków na doskonalenie zawodowe specjalistów wynika z tego, że: *w latach 2020-2022 pracownicy pedagogiczni Poradni doskonalili wiedzę i umiejętności uczestnicząc w kursach, szkoleniach, webinarium i konferencjach, które organizowane były głównie w formie zdalnej i były bezpłatne. Planowane studia podyplomowe odpłatne nie zostały uruchomione, stąd poziom wydatkowanych środków był niższy niż planowany.*

(akta kontroli str.46-51, 76-81, 96-99, 103-107, 115-120, 150-157, 663, 687)

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 30 września 2022 r. specjaliści ukończyli łącznie 62 szkolenia, kursy²⁶, webinarium, konferencjach związanych z wykonywaną pracą w Poradni.

(akta kontroli str. 514-524)

3. Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom.

3.1. Oferta Poradni w zakresie świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej była zamieszczona na jej stronie internetowej oraz stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Wągrowcu. W latach szkolnych: 2020/2021 i 2021/2022 została przesłana także do szkół, przedszkoli i placówek drogą elektroniczną, z prośbą o umieszczenie w widocznym miejscu dla wszystkich jej odbiorców: rodziców, nauczycieli, uczniów.

W latach 2020-2022 oferta Poradni została wzbogacona o wsparcie związane z wystąpieniem epidemii Covid-19 i wprowadzoną nauką zdalną²⁷.

(akta kontroli str. 184-186, 234-245, 251-252, 265-269)

3.2 W Poradni nie opracowano kompleksowej procedury dotyczącej udzielania pomocy dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Elementy takiej procedury – wynikające z obowiązujących przepisów - zostały ujęte w Statucie Poradni i wskazywały, że pomoc jest udzielana na pisemny wniosek rodziców (lub pełnoletniego ucznia) w terminie nie dłuższym niż 30 dni (w szczególnie uzasadnionych przypadkach 60 dni). Opinie i orzeczenia wydawane są przez Zespół Orzekający²⁸ powoływany każdorazowo zarządzeniem Dyrektora. Zespoły wydają orzeczenia lub opinie większością głosów, a w przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego zespołu. W zarządzeniach był wskazany skład zespołu, rodzaj wydawanego orzeczenia i opinii, datę złożenia wniosku. Zespół był

²⁶ W tym również podejmowane z własnej inicjatywy udziały w szkoleniach on-line i konferencjach, za które odpłatności nie były ponoszone ze środków poradni (ponoszone we własnym zakresie przez specjalistów lub szkolenia bezpłatne).

²⁷ Tj. „Rodzina wobec pandemii koronawirusa”, „Kontakt zdalny– zasady, korzyści, niebezpieczeństwa”, „Zasady używania ekranów.”.

²⁸ Dalej: Zespół.

powoływany 1-2x w tygodniu, w zależności od ilości wpływających wniosków o wydanie orzeczeń lub opinii w sprawie wczesnego wspomaganie rozwoju.

(akta kontroli str.25-27, 691)

Wewnętrzne regulacje nie ustalały maksymalnego czasu oczekiwania na umówioną wizytę oraz nie wskazywały sposobu informowania o wizycie lub o jej przełożeniu z przyczyn leżących po stronie Poradni. W formularzach zgłoszenia do Poradni zawarto oświadczenie o wyrażeniu zgody na przekazywanie rodzicom/opiekunom treści dotyczących postępowania diagnostycznego toczącego się w placówce w formie telefonicznej. W okresie stanu zagrożenia epidemiologicznego w Polsce, w składanych oświadczeniach znajdowała się klauzula dotycząca wyrażenia zgody na przeprowadzenie wywiadu i omówienie wyników badań w formie zdalnej.

(akta kontroli str. 665-667)

W Poradni nie przyjęto regulacji dotyczących monitorowania efektów prowadzonych przez nią działań. O efektywności podejmowanych działań – jak wyjaśniła Dyrektor Poradni - specjaliści dowiadują się głównie podczas indywidualnych rozmów z rodzicami, nauczycielami i dyrektorami, podczas dyżurów, zespołów konsultacyjno-doradczych, obserwacji dziecka w placówce.

(akta kontroli str.183)

3.3 Analiza dokumentacji dotyczącej 60 osób, które podlegały diagnozie i dla których wydane zostały przez Poradnię odpowiednie opinie lub orzeczenia²⁹, wykazała, że:

- zgłoszenia dziecka do Poradni rodzice/opiekunowie dokonywali w zdecydowanej większości osobiście, przynosząc wypełniony druk zamieszczonego na stronie internetowej formularza zgłoszeniowego albo wypełniając go na miejscu; z 60 badanych spraw tylko w trzech przypadkach dokonano zgłoszenia w innej formie: dwa mailowo i jeden przez telefon;
- do przyniesionego osobiście zgłoszenia co do zasady załączone były wymagane przez Poradnię dokumenty – w zależności od konkretnego przypadku – były to: opinia ze szkoły, do której dany uczeń uczęszcza (opatrzone datą wystawienia przed zgłoszeniem dziecka), świadectwa szkolne, dokumentacja medyczna;
- zgłoszenia były ewidencjonowane w pliku programu Excel, zgodnie z kolejnością zgłoszeń;
- w momencie zgłoszenia wyznaczany był termin badania diagnostycznego.

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych³⁰ poradnia wydaje opinie na pisemny wniosek rodzica dziecka lub ucznia lub na pisemny wniosek pełnoletniego ucznia. Termin na wydanie opinii lub orzeczenie nie powinien być dłuższy niż 30 dni, a w sprawach szczególnie skomplikowanych 60 dni (§10 ust. 1 i 2 przywołanego rozporządzenia).

W 53 spośród 60 zbadanych spraw, czas od zgłoszenia dziecka do Poradni, do przeprowadzenia pierwszego badania diagnostycznego przez specjalistę wynosił:

- od 0 do 30 dni – w 21 sprawach (tj. 35% ogółu spraw);
- od 31 do 60 dni - w 17 sprawach (28%);
- od 61 do 100 dni - w 11 sprawach (18%);
- od 101 do 150 dni - w 1 sprawie (1,5%);
- od 150 do 200 dni - w 1 sprawie (1,5%);
- od 201 do 300 - w 2 sprawach (3%).

²⁹ Po 20 spraw wydanych opinii lub orzeczeń w każdym z lat 2020-2022.

³⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1743 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie orzeczeń i opinii.

W czterech przypadkach wydanie orzeczenia odbyło się na podstawie dokumentacji medycznej z wcześniej przeprowadzonych badań³¹, a w trzech przypadkach w dokumentacji brak było dat wykonania badań³².

Dyrektor wyjaśniła, że po zgłoszeniu do Poradni rodzice otrzymują pierwszy wolny termin na badanie. W przypadku zmiany terminu przez rodzica, najczęściej z powodu choroby lub wyjazdów wakacyjnych, zmiany są odnotowywane w Terminarzu Poradni i w Aktach Indywidualnych dziecka. Bardzo dużo zmian terminów badań odnotowywaliśmy w okresie pandemii, kwarantanny i nauki zdalnej. Zdarzyły się również przypadki, że rodzice nie zgłosili się na badania i nie poinformowali o tym Poradni. Te informacje również odnotowywane są w Terminarzu i w Aktach Indywidualnych dziecka.

(akta kontroli str. 474-490, 698)

Po przeprowadzeniu badań diagnostycznych rodzic/opiekun składał wniosek o wydanie opinii lub orzeczenia. Od momentu zgłoszenia dziecka do złożenia wniosku o wydanie opinii/orzeczenia upłynęło:

- od 0 do 30 dni – w 22 sprawach;
- od 31 do 60 dni - w 8 sprawach
- od 61 do 100 dni - w 20 sprawach
- od 101 do 150 dni - w 5 sprawach
- od 150 do 200 dni - w 2 sprawach
- od 201 do 300 - w 3 sprawach.

Analiza trzech spraw, w których od momentu zgłoszenia do wydania opinii minęło najwięcej czasu wykazała, że:

- Sprawa 78/2021 - pierwszy kontakt z poradnią nastąpił 28 stycznia 2021 r., a wydanie opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się 16 września 2021 r., tj. po 231 dniach. Pierwsze badanie w Poradni przeprowadzono 22 marca 2020 r., a wniosek o wydanie opinii został złożony 9 września 2020 r. W dokumentacji sprawy znajdują się notatki służbowe specjalistów, z których wynika, że rodzice dwukrotnie odwoływali zaplanowane wizyty (na 10 lutego 2021 r. i 1 marca 2021 r.).
- Sprawa 147/2020 - pierwszy kontakt z poradnią nastąpił 10 lutego 2020 r., a wydanie opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się 24 września 2020 r. tj. po 227 dniach. Pierwsze badanie w Poradni przeprowadzono 10 lipca 2020 r., a wniosek o wydanie opinii został złożony 10 września 2020 r.
- Sprawa 69/2021 - pierwszy kontakt z poradnią nastąpił 14 września 2020 r. (zgłoszenie poprzez e-mail), a wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego 7 czerwca 2021 r. tj. po 266 dniach. Pierwsze badanie w Poradni przeprowadzono 14 kwietnia 2021 r., a wniosek o wydanie opinii został złożony 27 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 474-490, 691)

W 60 badanych sprawach czas jaki upłynął pomiędzy wnioskiem rodzica o wydanie opinii lub orzeczenia, a wydaniem takiego dokumentu wynosił:

- od 0 do 30 dni – w 53 sprawach;
- od 31 do 60 dni - w 5 sprawach;

³¹ Np. przez zespół specjalistów sądowych sądu okręgowego (orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego), opinii sądowo-psychologiczno-psychiatrycznej (opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się), na podstawie dokumentacji po wypadku ucznia (orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania – stan zdrowia uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły), na podstawie dokumentacji lekarza medycyny pracy (opinia o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy),

³² Czas od zgłoszenia do poradni do wydania opinii lub orzeczenia wynosił w tych przypadkach 31, 76 oraz 77 dni.

- od 61 do 100 dni - w 2 sprawach.

Powyższe zostało szczegółowo opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Analiza dwóch spraw, w których od momentu złożenia wniosku do wydania opinii minęło najwięcej czasu wykazała, że:

- sprawa 519/2020 – od złożenia wniosku do wydania orzeczenia minęło 92 dni, z złożenie wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nastąpiło 29 stycznia 2020 r. Orzeczenie zostało wydane na podstawie badania przeprowadzonego 11 marca 2019 r. w zespole sądowych specjalistów sądu okręgowego. W dokumentacji sprawy nie zamieszczano informacji, aby ustalone terminy badań były zmieniane na wniosek rodzica lub Poradni. Orzeczenie zostało wydane 30 kwietnia 2022 r.

- sprawa 714/2020 – od złożenia wniosku do wydania opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się minęło 83 dni, złożenie wniosku o wydanie ww. opinii nastąpiło 4 lutego 2020 r. badanie zostało przeprowadzone w Poradni 27 grudnia 2019 r. (przed złożeniem wniosku o wydanie opinii). W dokumentacji sprawy nie zamieszczano informacji, aby ustalone terminy badań były zmieniane na wniosek rodzica lub Poradni. Opinia została wydana 27 kwietnia 2020 r.

Wyjaśniając przyczyny długich terminów pomiędzy wpływem wniosku a wydaniem opinii lub orzeczenia Dyrektor podała, że:

-Sprawa 519/2020 dot. wydania orzeczenia dla wychowanka MOW w Antoniewie. Z informacji od dyrektora Ośrodka, z powodu pandemii, chłopiec nie przebywał w Ośrodku w Antoniewie w wyznaczonych przez Poradnię terminach. Zespół badający uznał, że w obliczu sytuacji pandemicznej i niemożności przeprowadzenia badań, można wydać orzeczenie na podstawie dołączonej dokumentacji i w kwietniu zostało wydane orzeczenie.

-Sprawa 714/2020 dot. opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się. Opinia została wydana z opóźnieniem z powodu dłuższej nieobecności specjalisty, który ją przygotowywał.

(akta kontroli str.474-490, 698)

Całość postępowania w 60 badanych sprawach, tj. okres od zgłoszenia dziecka, do wydania opinii/orzeczenia, trwał:

- od 0 do 30 dni – w 13 sprawach (tj. 22% ogółu spraw);
- od 31 do 60 dni - w 10 sprawach (17%);
- od 61 do 100 dni - w 22 sprawach (36%);
- od 101 do 150 dni - w 9 sprawach (15%);
- od 150 do 200 dni - w 3 sprawach (5%);
- od 201 do 300 dni - w 3 sprawach (5%).

W przypadku najdłuższych z ww. terminów (wynoszących powyżej 200 dni) Dyrektor wyjaśniła, że:

- Sprawa 147/2020 dot. ucznia, dla którego wydawana była opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się, do wydania której wymagane było zaświadczenie lekarskie o funkcjonowaniu zmysłu wzroku i słuchu dziecka. Opinia wyszła z opóźnieniem z powodu oczekiwania przez rodziców na wizyty u lekarzy specjalistów (data wpływu do PPP: 04.09.2020r.).

- Sprawa 69/2021 dot. ucznia, dla którego do końca roku szkolnego wydana została opinia w sprawie objęcia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, a następnie na podstawie tych samych badań zostało wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu niepełnosprawności intelektualnej, na nowy rok szkolny, do wydania którego wymagane było zaświadczenie o stanie zdrowia ucznia. Duża

liczba dni od wpłynięcia zgłoszenia na badania do wydania orzeczenia, wyniknęła z powodu wydania orzeczenia na podstawie badań wykonanych na zgłoszenie z poprzedniego roku szkolnego oraz z powodu oczekiwania na zaświadczenie lekarskie(data wpływu do PPP: 21.09.2021r.).

- Sprawa 78/2021 dot. ucznia, dla którego zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu niepełnosprawności intelektualnej, a powodem wydłużenia czasu w całym postępowaniu była konieczność wyznaczenia nowych terminów badań, z powodu dwukrotnego niezgłoszenia się rodziców na wyznaczone terminy badań.

(akta kontroli str. 474-490, 691)

Kuratorium Oświaty w Poznaniu (Delegatura w Pile) podczas kontroli prowadzonej w październiku 2021 r. zwróciło uwagę, że zgłoszenie i zarejestrowanie dziecka w Poradni nie było jednoznaczne ze złożeniem wniosku o wydanie opinii lub orzeczenia, a rodzice musieli po dokonanej diagnozie składać odrębny wniosek o ich wydanie. Kontrola dotyczyła terminowości i zgodności z przepisami prawa wydawania orzeczeń i opinii. W jej wyniku sformułowano dwa wnioski pokontrolne dotyczące:

- przestrzegania terminu przewidzianego do wydawania opinii dla uczniów oraz
- aktualizacji formularza wniosku o wydanie opinii.

Dyrektor Poradni powiadomiła organ kontroli w wyznaczonym terminie o zrealizowaniu ww. wniosków. Od 23 listopada 2021 r. na formularzu zgłoszenia dziecka do Poradni zamieszczono formułę stanowiącą wniosek o wydanie opinii/orzeczenia. Na zmodyfikowanym formularzu data zgłoszenia do poradni nie stanowiła jednocześnie wniosku o wydanie opinii, orzeczenia lub informacji o wynikach diagnozy. W formularzu zgłoszenia zawarto informację, że część dotycząca wniosku o wydanie opinii/orzeczenia należy wypełnić po przeprowadzonych badaniach diagnostycznych.

Spośród 20 formularzy zgłoszeń do poradni złożonych po 23 listopada 2022 r. (po kontroli Kuratorium) tylko cztery zawierały jednocześnie wniosek o wydanie opinii lub orzeczenia. W pozostałych przypadkach ww. wniosek złożony został już po przeprowadzeniu diagnozy.

(akta kontroli str. 279-285, 665-667)

Od 23 listopada 2021 r. w 20 ww. sprawach całość postępowania, tj. okres od zgłoszenia dziecka, do wydania opinii/orzeczenia, trwał:

- od 0 do 30 dni – w 8 sprawach;
- od 31 do 60 dni - w 3 sprawach
- od 61 do 100 dni - w 9 sprawach

NIK dostrzegając, że zgłoszenie do Poradni nie jest tożsame z wnioskiem o wydanie opinii lub orzeczenia, zwraca jednak uwagę, że proces diagnostyczny ma na celu udzielenie dziecku (uczniowi) niezbędnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej i powinien być przeprowadzony sprawnie i w możliwie najkrótszym czasie, tak aby zalecenia kształtujące proces edukacyjny dziecka, zgodne z jego potrzebami zostały wydane bez zbędnej zwłoki.

(akta kontroli str.484-490)

3.4 W kontrolowanym okresie w Poradni wydawano cztery rodzaje orzeczeń i 10 rodzajów opinii.

W 2020 r. zespół Poradni wydał 189 orzeczeń, w tym:

- 130 o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 55 o potrzebie indywidualnego nauczania;
- trzy o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,

- jedno w zakresie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły uczniów:

- czterech niesłyszących i słabosłyszących,
- trzech niewidomych i słabowidzących,
- 16 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- 34 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim,
- siedmiu z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- 17 z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- 21 z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- dziewięciu zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- 19 niedostosowanych społecznie.

W 2021 r. zespół Poradni wydał 192 orzeczenia, w tym:

- 132 o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 55 o potrzebie indywidualnego nauczania;
- cztery o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- jedno w zakresie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły uczniów:

- dwóch niesłyszących i słabosłyszących,
- jednego słabowidzącego,
- 13 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- 39 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim,
- 5 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- 30 z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- 12 z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- dziewięciu zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- sześciu niedostosowanych społecznie.

Do 30 września 2022 r. zespół Poradni wydał 223 orzeczenia, w tym:

- 170 o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 51 o potrzebie indywidualnego nauczania;
- jedno o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- jedno w zakresie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły uczniów:

- pięciu słabosłyszących, ;
- trzech niewidomych i słabowidzących,
- 15 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją;
- 37 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim;
- 7 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- 43 z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- 27 z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- 20 zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- 13 niedostosowanych społecznie.

Na jeden etat specjalisty zatrudnionego w Poradni w latach objętych kontrolą przypadało rocznie (średnio):

- w 2020 r. 20 orzeczeń,

- w 2021 r. 23 orzeczenia,
- w 2022 r. (do 30 września) 23 orzeczenia.

(akta kontroli str. 177-179)

W 2020 r. w Poradni wydano łącznie 416 opinii, w tym najwięcej³³ w sprawie:

- objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej - 211;
- specyficznych trudnościach w uczeniu się – 72;
- zindywidualizowanej ścieżce nauczania – 40,
- braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych - 58
- opinie innych rodzajów – 12.³⁴

W 2021 r. w Poradni wydano łącznie 480 opinii, w tym najwięcej w sprawie:

- objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej - 273;
- specyficznych trudnościach w uczeniu się – 42;
- zindywidualizowanej ścieżce nauczania – 38,
- braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych – 62,
- wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka – 10,
- odroczenia spełnienia obowiązku szkolnego – 27,
- opinie innych rodzajów – 22.

W 2022 r. (do 30 września) w Poradni wydano łącznie 490 opinii, w tym najwięcej w sprawie:

- objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej - 211;
- specyficznych trudnościach w uczeniu się – 42;
- zindywidualizowanej ścieżce nauczania – 41,
- braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych - 121
- odroczenia spełnienia obowiązku szkolnego – 15,
- wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka – 20,
- opinie innych rodzajów – 24.

Na jeden etat specjalisty zatrudnionego w Poradni w latach objętych kontrolą przypadają rocznie (średnio):

- w 2020 r. 44 opinie,
- w 2021 r. 56 opinii,
- w 2022 r. (do 30 września) 52 opinie.

(akta kontroli str.180-182)

3.5. Zgodnie z § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii, w celu uzyskania informacji o problemach dydaktycznych i wychowawczych dziecka albo pełnoletniego ucznia poradnia może zwrócić się do dyrektora właściwej placówki oświatowej o wydanie opinii przez nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych lub specjalistów, prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem, informując o tym wnioskodawcę.

³³ Tj. powyżej 10 opinii danego rodzaju, które Poradnia wystawiła w okresie objętym kontrolą.

³⁴ Tj. opinie w sprawie oceny funkcjonowania dziecka/ucznia, opinia w sprawie oceny rozwoju mowy, opinia w sprawie oceny gotowości szkolnej.

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że rodzice zgłaszający potrzebę przeprowadzenia badania diagnostycznego w poradni w przeważającej większości z własnej inicjatywy dołączają opinie ze szkoły.

Poradnia zwracała się w tym celu do szkoły sporadycznie. W latach 2020-2022 (do końca III kwartału) trzy razy (na 1103 wydane opinie oraz 604 orzeczenia) Poradnia zwróciła się przed wydaniem opinii do dyrektora szkoły, do której dziecko uczęszczało w celu uzyskania informacji o problemach dydaktycznych i wychowawczych dziecka³⁵.

(akta kontroli str.167)

W badanej próbie 60 spraw tylko jeden raz Poradnia wystąpiła do szkoły z prośbą o wydanie opinii o sytuacji dydaktycznej i wychowawczej ucznia. Prośba o wydanie opinii została przekazana 9 marca 2022 r., a opinia ze szkoły wpłynęła do Poradni 17 marca 2022 r. W pozostałych:

- 49 przypadkach opinie ze szkół dostarczane były przez rodziców (opiekunów prawnych) w chwili zgłoszenia dziecka do Poradni;
- w dwóch przypadkach opinia szkoły nie była niezbędna i nie została załączona³⁶.
- w dwóch przypadkach³⁷ wraz z zgłoszeniem została doręczona opinia zewnętrzna,
- w trzech przypadkach badanie zakończyło się wydaniem informacji o wynikach diagnozy, rodzice nie wnioskowali o wydanie opinii lub orzeczenia³⁸,
- w czterech przypadkach w aktach sprawy nie było opinii placówki edukacyjnej.³⁹

Dyrektor wyjaśniła, że: *w dokumentacji wskazanych spraw Poradnia nie występowała do dyrektorów szkół o wydanie opinii o uczniu, gdyż w przypadku jednego ucznia było to badanie kontrolne po niecałym roku od poprzedniego badania, a rodzic dostarczył aktualne świadectwo ukończenia klasy((17/19/20). W kolejnym przypadku było zgłoszenie ucznia, który rozpoczął naukę w szkole ponadpodstawowej, gdzie był nowym uczniem, a powodem zgłoszenia do Poradni było pilne określenie przyczyn niepowodzeń edukacyjnych i pomoc w podjęciu decyzji o ew. zmianie szkoły przez ucznia (609/19/20). W innym przypadku (122/2020), działania Poradni związane były z wydaniem dla ucznia orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania z powodu stanu zdrowia uniemożliwiającego uczęszczanie do szkoły, gdzie po przeprowadzonym wywiadzie, psycholog uznała, że nie ma potrzeby wnioskowania o opinię ze szkoły, gdyż uczeń nie ma problemów z nauką. W kolejnej sprawie (13/2020), Poradnia wydała opinię o objęciu ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole branżowej I stopnia na podstawie badań, informacji z wywiadu z matką oraz informacji zawartych na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej, dostarczonego przez rodziców.*

W odniesieniu do załączanych opinii ze szkół zatrudnieni w Poradni specjaliści w większości dobrze oceniali opinie o uczniach wystawiane przez szkoły. Zwracali jednak uwagę, że:

³⁵ w 2020 r. do dyrektora Szkoły Podstawowej w Żelicach, w 2021 r. do Szkoły Podstawowej nr 2 w Wągrowcu oraz w 2022 r. do dyrekcji Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Wągrowcu.

³⁶ W pierwszym przypadku sprawa dotyczyła orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły (uczeń po wypadku komunikacyjnym). W drugim przypadku sprawa dotyczyła wydania przez Poradnię opinii o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy dla ucznia pomiędzy 15 a 18 rokiem życia (praktyki zawodowe).

³⁷ Dotyczyło wydania opinii w sprawie objęcia ucznia pomocą w formie klasy terapeutycznej (opinia sporządzona prywatnie) oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – załączono opinię sądowo-psychologiczno-psychiatryczną.

³⁸ Dotyczyło spraw 27/2020, 196/2020 302/2021.

³⁹ Dotyczyło spraw 122/2020, 17/2020, 13/2020 oraz 609/2020.

- zdarzało się, że opinie zawierały dużo informacji, które nie zawsze były związane ze zgłaszanym problemem, a za mało informacji o tym, jak uczeń funkcjonuje w obszarze uwagi, myślenia, pamięci, emocji i społecznym;
- wystąpiły przypadki opinii zbyt ogólnikowych, niewnoszących wiele do procesu diagnostycznego;
- sporadycznie opisywano efekty podjętych dotychczas działań pomocowych wobec danego ucznia oraz zdawkowo opisywano współpracę szkoły (nauczycieli) z rodzicami.

(akta kontroli str. 474-490, 495-505, 693)

NIK zauważa, że Poradnia występując z prośbą o wystawienie opinii przez szkołę, może wskazać jakie zagadnienia z punktu widzenia analizowanego problemu są najistotniejsze i powinny zostać opisane najbardziej szczegółowo.

3.6 W kontrolowanej próbie 60 spraw wydano:

- sześć opinii w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się;
- dwie opinie w sprawie potrzeby objęcia ucznia pomocą w formie klasy terapeutycznej;
- 13 opinii w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole;
- trzy opinie w sprawie udzielenie uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;
- jedną opinię o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy.

W dwóch sprawach⁴⁰ po przeprowadzonej diagnozie wydano na wniosek rodzica informację o wynikach diagnozy, w celu przedłożenia jej u lekarza.

W wydanych opiniach zamieszczano wskazania dla nauczycieli, dla przykładu:

- dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych,
- systematyczne ocenianie różnorodnych form aktywności,
- wydłużenie czasu na wykonywanie zadań na zajęciach, czytanie oraz prace pisemne,
- umożliwienie uczniowi ponownego zaliczenia materiału w sytuacji otrzymania negatywnych ocen,
- dostrzeganie wkładu pracy uczennicy i jej starania, a nie tylko efekt końcowy,
- opiekę psychologa i pedagoga szkolnego,
- dostosowanie zadań edukacyjnych do aktualnych możliwości ucznia, zwracanie uwagi na jego ograniczenia,
- częste stosowanie wzmoceń pozytywne (chwalenie, motywowanie, nagradzanie),
- zalecano udział (w zależności od potrzeb) w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawcze, logopedycznych.

Rodzicom natomiast zalecano, dla przykładu:

- utrzymywanie systematycznego kontaktu z nauczycielami i specjalistami szkolnymi,
- wspieranie ucznia w nauce poprzez pomoc w wykonywaniu ćwiczeń,
- dbanie o systematyczną pracę samokształceniową w domu,
- przygotowanie odpowiedniego miejsca do nauki (zgodnie z wytycznymi z opinii),
- opracowanie planu dnia i organizacja czasu wolnego
- zwracano również uwagę na konsekwencję ze strony wszystkich osób biorących udział w wychowywaniu.

(akta kontroli str. 474-490)

Zgodnie z § 6 ust 2 rozporządzenia w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, na pisemny wniosek odpowiednio rodziców albo

⁴⁰ Dotyczy spraw 27/2020 oraz 169/2020.

pełnoletniego ucznia, poradnia przekazuje kopię opinii do przedszkola, szkoły lub placówki, do której dziecko albo pełnoletni uczeń uczęszcza.

W żadnej z 60 badanych spraw rodzice/opiekunowie nie wystąpili z wnioskiem o przekazanie przez Poradnię wystawionej opinii do szkoły, do której uczęszcza uczeń. W związku z tym żadna z nich nie została przekazana do szkół.

(akta kontroli str. 474-490, 528)

3.7. W kontrolowanej próbie 35 spraw o wydanie orzeczenia, rozpatrywanych przez zespół Poradni wydano:

- pięć orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;
- 28 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego;
- dwa orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania.

W ww. orzeczeniach zawierano informacje dotyczące przeprowadzonej diagnozy oraz zalecenia dla nauczycieli i rodziców dotyczące procesu kształcenia, w szczególności:

- dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych,
- dostosowanie liczby zadań do tempa pracy oraz zwiększenie czasu na ich realizację,
- podawanie poleceń w prostej formie, kierowania jasnych komunikatów i upewniania się, że zostały zrozumiane,
- uwzględnienie w procesie dydaktycznym wydolności psychofizycznej ucznia,
- wydłużanie czasu potrzebnego na nabywanie nowych umiejętności,
- wspieranie budowania pozytywnego wizerunku własnej osoby,
- stosowanie wielu wzmocnień pozytywnych,
- wspieranie w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami.

W ośmiu przypadkach zobowiązano szkołę do zapewnienia wsparcia nauczyciela wspomagającego. W 24 przypadkach wskazywano na potrzebę udziału ucznia w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych (22 przypadki), logopedycznych (10 przypadków), rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne (15 przypadków), opieka psychologa i pedagoga szkolnego (30 przypadków), socjoterapeutycznych (osiem przypadków), zajęciach kompensacyjno-korekcyjnych (osiem razy), profilaktyki uzależnień (jeden raz) i resocjalizacyjnych (jeden raz).

Orzeczenia określały rodzaj placówki edukacyjnej, w jakiej zaleca się dalsze kształcenie. W badanych orzeczeniach wystąpiły przypadki wskazania wielu dostępnych rodzajów placówek oświatowych w których dziecko może pobierać naukę, np. w orzeczeniu PP-P.4260.63.2022.W wskazano, że najkorzystniejszą formą kształcenia jest kształcenie specjalne dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, które może być realizowane w szkole ogólnodostępnej, w szkole ogólnodostępnej z oddziałami specjalnymi, oddziałem integracyjnym, szkole specjalnej lub szkole zorganizowanej w ośrodku szkolno – wychowawczym. Dyrektor wyjaśniła, że w przypadku sytuacji, gdy zalecana przez nauczyciela forma kształcenia jest inna niż wynikająca z wydanej decyzji *Sugestie nauczycieli odnośnie form kształcenia, które według nich będą korzystne dla ucznia są brane pod uwagę podczas procesu diagnostycznego w Poradni. Jednak diagnozując poziom rozwoju dziecka czy ucznia oraz określając optymalne warunki do jego rozwoju, specjalista musi wziąć pod uwagę wszystkie aspekty i konsekwencje podjęcia danej decyzji. Czasami, mimo wskazań i sugestii ze strony szkoły, psycholog może stwierdzić, że lepsze dla dziecka będzie pozostawienie go w danej szkole, bo stres związany ze zmianą klasy, kolegów i środowiska, może utrudnić jego rozwój, a nawet spowodować regres.*

(akta kontroli str. 474-490, 698-704)

W stosunku do rodziców/opiekunów dzieci formułowano zalecenia dotyczące pozostawania w stałym kontakcie z nauczycielami, pedagogami i psychologami szkolnymi, dbałości o miejsce nauki dziecka oraz wspierania w nauce i pokonywaniu trudności.

(akta kontroli str. 474-490)

3.8 W kontrolowanym okresie, poza diagnozowaniem dzieci i młodzieży w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń, Poradnia obejmowała dzieci i młodzież albo dzieci i młodzież oraz rodziców także bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Z tej pomocy w formie jednorazowych indywidualnych zajęć terapeutycznych (w wymiarze jednej godziny) skorzystało rocznie:

- 51 osób w 2020 r. (22 godziny z psychologiem, 12 z pedagogiem oraz 17 z logopedą);
- 16 – w 2021 r. (cztery godziny z psychologiem, dwie z pedagogiem oraz 10 z logopedą);
- 39 – w 2022 (do końca III kwartału) (26 godzin z psychologiem, dwie z pedagogiem oraz 11 z logopedą).

Ponadto z pomocy w formie jednorazowych porad i konsultacji (w wymiarze jednej godziny) skorzystało rocznie:

- 55 osób w 2020 r. (30 godzin z psychologiem, 19 z pedagogiem jedna z logopedą oraz pięć w zakresie doradztwa zawodowego);
- 131 – w 2021 r. (83 godziny z psychologiem, 29 z pedagogiem, 13 z logopedą oraz sześć z doradcą zawodowym);
- 94 - w 2022 (do końca III kwartału) (62 godziny z psychologiem, 28 z pedagogiem 19 z logopedą oraz cztery z doradcą zawodowym).

W kontrolowanym okresie łącznie 15 godzin porad i konsultacji dotyczyło doradztwa zawodowego. Dyrektora wyjaśniła, że ww. doradztwo, [...] *prowadzone było w formie stacjonarnej (5 godzin) i zdalnej (10 godzin). Czas oczekiwania na taką formę pomocy nie przekraczał 1 miesiąca. Obecnie Poradnia nie prowadzi zajęć z doradztwa zawodowego, chociaż jest w Poradni specjalista, który ma kwalifikacje do prowadzenia zajęć w tym obszarze.*

(akta kontroli str. 514, 691-692)

W kontrolowanym okresie w Poradni nie udzielano pomocy w formie:

- grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży,
- terapii dla rodzin,
- grup wsparcia,
- nie prowadzono mediacji i interwencji kryzysowych,
- nie organizowano wykładów i prelekcji;
- nie prowadzono działalności informacyjno-szkoleniowej.

W ofercie na 2020 r., 2021 r. i 2022 r. nie było ujętych zajęć terapeutycznych grupowych, terapii dla rodzin, grup wsparcia. Dyrektorka wyjaśniła, że *w okresie od 1 stycznia 2020r. do 30 września 2022r. nie udzielano takiej pomocy z powodu braku wniosków o ich przeprowadzenie.*

(akta kontroli str. 514, 691-692)

Na jeden etat specjalisty zatrudnionego w Poradni w latach objętych kontrolą udzielono rocznie (średnio) bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- w 2020 r. - 11 dzieciom/młodzieży, w tym pięć zajęć indywidualnych oraz sześć konsultacji i porad,
- w 2021 r. – 17 dzieciom/młodzieży, w tym dwa zajęcia indywidualne oraz 15 konsultacji i porad,

- w 2022 r. (do 30 września) 14 dzieciom/młodzieży, w tym cztery zajęcia indywidualne oraz 10 konsultacji i porad.

(akta kontroli str. 165-167)

W latach 2020-2022 (do końca III kwartału) Poradnia w znacząco mniejszym zakresie (w stosunku do skali wydawanych w tym okresie opinii i orzeczeń) realizowała zadania profilaktyczne i wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły, co – według Dyrektora - wynikało z mniejszej ilości zgłaszanych w tym zakresie potrzeb.

3.9 Wskazując bariery i trudności w świadczeniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej specjaliści zatrudnieni w Poradni podali, że w posiedzeniach Zespołów powinni brać udział nauczyciele oraz specjaliści, pod których opieką podczas pobytu w szkole pozostaje dziecko/uczeń. Tymczasem udział ww. osób – zgodnie z przepisami - jest możliwy jedynie za zgodą rodzica (opiekuna prawnego) ucznia lub pełnoletniego ucznia⁴¹. Klauzule dot. wyrażenia zgody były zamieszczane w składanych wnioskach o wydanie opinii/orzeczenia, jednak w dokumentacji 60 spraw objętych próbą kontrolną osoby zgłaszające składały jedynie podpis, nie wskazując czy wnioskuje o udział w posiedzeniu zespołu osób wymienionych w §4 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii⁴². W kontrolowanych dokumentacjach stwierdzono jedynie dwa przypadki, w których rodzic lub opiekun prawny jednoznacznie wyraził zgodę na udział w posiedzeniu Zespołu ww. osób. W protokołach z posiedzeń Zespołów również nie odnotowano ich obecności.

NIK wskazuje, że podjęcie starań w celu udziału nauczycieli, wychowawców i specjalistów ze szkół w posiedzeniach Zespołów może przyczynić się do zwiększenia skuteczności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Specjaliści szkolni dysponują bowiem dużą wiedzą o codziennym funkcjonowaniu uczniów, ale także o możliwościach szkoły w zakresie udzielanej pomocy.

(akta kontroli str. 495-505)

Ponadto, Dyrektor wyjaśniła, że w żadnej z prowadzonych spraw zakończonych wydaniem opinii albo orzeczeniem, rodzice lub opiekunowie prawni nie wystąpili do Poradni z wnioskiem, o przekazanie wydanego orzeczenia lub opinii do szkoły, do której uczęszcza dziecko. Zgodnie z §6 ust 2 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni, dokumenty te mogą zostać przekazane tylko na pisemny wniosek rodzica/opiekuna.

Badaniu poddano trzy placówki oświatowe, do których uczęszczało najwięcej uczniów objętych pomocą Poradni.⁴³ Z rejestrów orzeczeń i opinii prowadzonych w Poradni oraz informacji otrzymanych od tych jednostek⁴⁴ wynika, że:

W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022 w Poradni wystawiono łącznie 373 orzeczeń i opinii dla uczniów uczęszczających do tych szkół. Placówki te poinformowały, że rodzice lub opiekunowie prawni przekazali im łącznie 335 orzeczeń i opinii, z czego:

- w przypadku SP nr 2 wpłynęło 97 z 118 wydanych opinii i orzeczeń, a do SP nr 4 -

⁴¹ Obowiązek wyrażenia zgody wynika z §4 ust. 4 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii.

⁴² Zgodnie z którym w posiedzeniach zespołu, z głosem doradczym, mogą uczestniczyć (wyznaczeni przez ich dyrektora) na wniosek przewodniczącego zespołu i za zgodą rodzica dziecka lub ucznia lub za zgodą pełnoletniego ucznia: nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści, prowadzący zajęcia z dzieckiem lub uczniem w przedszkolu, szkole, ośrodku lub placówce, asystent nauczyciela lub osoby niebędącej nauczycielem lub asystent wychowawcy świetlicy, pomoc nauczyciela, asystent edukacji romskiej.

⁴³ Tj. na rzecz których wystawiono w kontrolowanym okresie najwięcej opinii i orzeczeń.

⁴⁴ Szkoła Podstawowa nr 2 w Wągrowcu (dalej: SP 2), Szkoła Podstawowa nr 4 w Wągrowcu (dalej SP 4) oraz Szkoła Podstawowa w Skokach (dalej SP Skoki).

98 z 121 wydanych opinii i orzeczeń;

- do SP w Skokach wpłynęło 140 opinii i orzeczeń, podczas gdy Poradnia wydała w tym okresie 108 opinii i orzeczeń dla uczniów tej szkoły.

Z powyższego wynika, że rodzice lub opiekunowie prawni zaniechali przekazania, lub nie poinformowali na bieżąco placówek oświatowych o zaleceniach wynikających z 76 ww. dokumentów (co stanowi ok. 22% opinii i orzeczeń wydanych w kontrolowanym okresie). Wskutek powyższego, wskazane w nich formy pomocy oraz zalecenia do pracy dla nauczycieli nie są stosowane, a niezbędna pomoc i wsparcie nie są uczniowi udzielane.

NIK wskazuje, że stanowi to istotny problem, gdyż pomimo wykonanej przez specjalistów Poradni pracy, dokonanej diagnozy i określenia kierunków działań, udzielenie niezbędnej pomocy uwarunkowane jest tylko i wyłącznie od woli rodzica lub opiekuna. Zaniechanie powiadomienia szkoły o treści orzeczeń i opinii skutkować może pogłębieniem stwierdzonych dysfunkcji, spowolnieniem rozwoju ucznia, a nawet spowodować jego regres. Brak informacji o zaleceniach wynikających z opinii lub orzeczeń ma również negatywny skutek dla placówek oświatowych, uniemożliwiając im zapewnienie wymaganej liczby specjalistów oraz prawidłowe zaplanowanie i organizację zajęć szkolnych.

(akta kontroli str. 428-473, 506-512, 527)

4. Zakres i formy realizowanych zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły

Spśród zadań wskazanych w § 2 pkt 3 i § 9 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni, w Poradni w latach 2020-2022 (do końca III kwartału) zrealizowano:

- a) z zakresu pomocy nauczycielom, wychowawcom lub specjalistom:
- wykład (prelekcja) - z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w 2020 r. - w jednej szkole podstawowej;
 - udział w zebraniu rady pedagogicznej – rozpoznanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz jego możliwości psychofizycznych w 2021 r. – w jednej szkole ponadpodstawowej;
- b) z zakresu współpracy ze szkołami:
- porada - dotycząca udzielanej przez szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej w 2020 r. - w jednej szkole podstawowej; w 2021 r. - w jednej szkole podstawowej;
 - udział w spotkaniu nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkoły – dotyczącym udzielanej przez szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej - w jednej szkole podstawowej w 2021 r. oraz w jednej szkole podstawowej i jednej ponadpodstawowej w 2022 r.; dotyczącym opracowania i realizowania indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego w jednym przedszkolu w 2021 r.
 - działalność informacyjno-szkoleniowa dotycząca udzielanej przez szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej w 2020 r. – w dwóch szkołach podstawowych; w 2021 r. - w dwóch przedszkolach, czterech szkołach podstawowych i dwóch ponadpodstawowych; w 2022 r. – w jednej szkole podstawowej;
- c) udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych:
- porady w 2022 r. - w czterech przedszkolach;
 - wykłady (prelekcje)

w 2022 r. - w jednym przedszkolu;

d) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży:

- warsztaty
w 2020 r. - w jednej szkole ponadpodstawowej;
w 2021 r. – w jednej szkole ponadpodstawowej;
w 2022 r. – w jednej szkole podstawowej i jednej ponadpodstawowej;
- wykłady (prelekcje)
w 2021 r. – dwie szkoły podstawowe;
- działalność informacyjno-szkoleniowa
w 2021 r. – jedno przedszkole;

e) prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli:

- udział w zebraniu rady pedagogicznej
w 2020 r. - w jednej szkole ponadpodstawowej;
w 2021 r. - w jednej szkole ponadpodstawowej;
- wykłady (prelekcje)
w 2021 r. – w jednym przedszkolu i jednej szkole ponadpodstawowej.

Dyrektor wyjaśniła, że w latach 2020-2022 Poradnia realizowała zadania związane ze wsparciem szkół przedszkoli i placówek, które polegały na przeprowadzeniu przez specjalistów Poradni różnych formy wsparcia: diagnozowanie potrzeb, szkolenie rad pedagogicznych, wykłady, szkolenia, działalność z zakresu profilaktyki uzależnień, zespoły wspierające, konsultacje, porady, dyżury w szkołach, przedszkolach, placówkach. Mniejsza skala prowadzonych działań wspierających szkoły, przedszkola i placówki w latach 2020-2022, w porównaniu do lat poprzednich, związana była z mniejszą ilością zgłaszanych potrzeb w zakresie wsparcia. Wszystkie zgłaszane potrzeby o przeprowadzenie różnych form wsparcia, były podjęte i zrealizowane przez Poradnię. Zdarzyło się jedno niepodjęte działanie przez Poradnię w formie proponowanej przez szkołę, z powodu sytuacji losowej jednego z pracowników. Zaproponowano wsparcie pedagoga szkolnego przez innego specjalistę Poradni oraz przeprowadzenie zajęć w innym terminie.

(akta kontroli str.168-170, 693)

Z zadań wskazanych w § 2 pkt 3 i § 9 ww. rozporządzenia, w Poradni nie podejmowano w kontrolowanym okresie w żadnej formie m.in. zadań polegających na współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi przy udzielaniu wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom i specjalistom (§ 9 ust. 1 pkt 7 ww. rozporządzenia).

Dyrektora wyjaśniła, że [...] Część zadań profilaktycznych i wspierających wynikała z planowych działań poradni, związanych z realizacją profilaktyki, doradztwa i diagnozy, zawartych w Ofercie Poradni. Pozostałe były odpowiedzią na zaistniałą, bieżącą sytuację w szkole, przedszkolu lub w domu. Porady i konsultacje odbywały się na bieżąco w formie osobistego kontaktu lub w formie telefonicznej oraz podczas wizyt pracowników poradni w placówkach. Nauczyciele mogli skorzystać z obecności specjalisty poradni, wyjaśnić wątpliwości, czy dowiedzieć się, jak rozwiązać dany problem. Udział w zebraniach rad pedagogicznych oraz udział w spotkaniach nauczycieli, wychowawców, specjalistów szkolnych odbywały się głównie z inicjatywy dyrektora poradni i odbywały się z powodu zaistniałej, bieżącej sytuacji. Tematyka warsztatów, wykładów i prelekcji najczęściej była odpowiedzią na proponowane zagadnienia zawarte w Ofercie Poradni, ale również była odpowiedzią na z bieżące potrzeby lub problemy, które zaistniały w danej placówce.

(akta kontroli str.526)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że efekty ww. działań były sprawdzane:

- przy dokonywaniu podsumowania i oceny przydatności tematu i formy zajęć (działań informacyjno-szkoleniowych i warsztatów) w formie ankiet przez uczniów, którzy brali w tych zajęciach udział;
- na podstawie wpływających po zajęciach pisemnych i ustnych informacji zwrotnych od nauczycieli i rodziców,
- w trakcie kontynuowania działań z danym uczniem, w związku z czym specjaliści mieli możliwość bieżącego śledzenia poczynionych przez uczniów i dzieci postępów.

(akta kontroli str.601-612)

5. Organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych

Poradnia nie realizowała zadań wynikających z § 2 pkt 4 i § 10 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni. Zgodnie z tymi przepisami wsparcie Poradni w ww. zakresie polega na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki w zakresie:

- wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa i zmian dokonywanych w tym zakresie;
- wymagań stawianych wobec przedszkoli, szkół i placówek, których wypełnienie jest badane w procesie ewaluacji zewnętrznej;
- realizacji podstawy programowej;
- analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz wyników egzaminów;
- potrzeb zdiagnozowanych na podstawie ww. analizy wyników i wniosków;
- innych potrzeb wskazanych przez przedszkole, szkołę, placówkę.

W złożonym wyjaśnieniu dotyczącym realizacji przez Poradnię działań mających na celu poprawę jakości pracy placówek oświatowych, Dyrektor wskazała, że: *zadania Poradni polegające na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły, przedszkola i placówki w latach 2020-2022, musiały ulec zmianie w związku z sytuacją pandemii i w związku z wprowadzeniem nauki zdalnej w placówkach, a później w związku z problemami wynikającymi z powrotem uczniów do szkół po czasie nauki zdalnej. W w/w okresie działania Poradni polegały głównie na wsparciu placówek w organizacji i realizacji nauki szczególnie dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Były to konsultacje, porady oraz wsparcie placówek w obliczu zauważonych, nowych, wcześniej nie występujących, konsekwencji nauki zdalnej, zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Ponadto specjaliści poradni przygotowali dla szkół, przedszkoli i placówek, opracowane we własnym zakresie, zagadnienia, które były odpowiedzią na problemy, trudności i konsekwencji pracy, nauki i życia w czasie pandemii, a które zgłaszały szkoły oraz rodzice. Tematy przygotowane dla szkół w ramach potrzeb wskazywanych przez szkoły, przedszkola, placówki to: „Agresja i złość– jak radzić sobie z emocjami?”, „Wpływ massmediów na zdrowie fizyczne i psychiczne”, „Rodzina wobec pandemii koronawirusa”, „Książka, gra planszowa, zabawy ruchowe jako sposoby wzmacniania relacji rodzinnych”, „Kształtowanie zdrowego stylu życia/czas nauki – czas wypoczynku”, „Profilaktyka uzależnień. Czy jestem uzależniony?”, „Zasady używania ekranów. Bezpieczeństwo w domu i w szkole”.*

(akta kontroli str. 529-600, 693)

W ww. zakresie Poradnia współpracowała m.in. z Fundacją JiM AutyzmHelp, Centrum Terapii Mutyzmu, Nieśmiałości i Lęku, Dyrektorem NZOZ Poradni Specjalistycznej w Wągrowcu oraz ekspertami zewnętrznymi⁴⁵. Spotkania odbywały się w ramach

⁴⁵ Eksperci zewnętrzni współpracowali z Poradnią w ramach spotkań w tematyce „Dlaczego taki jestem? Znaczenie słuchu i skutki jego dysfunkcji. Funkcjonowanie ucznia z zaburzeniami słuchu w placówce

sieci współpracy i samokształcenia sieci dyrektorów oraz sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli.

(akta kontroli str. 529-600)

6. Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

W kontrolowanym okresie (do 30 września 2022 r.) na funkcjonowanie Poradni poniesiono wydatki w łącznej wysokości 3 180,2 tys. zł, które w poszczególnych latach wynosiły:

- 1 183,5 tys. zł w 2020 r.,
- 1 111 tys. zł w 2021 r.
- 885,7 tys. zł w 2022 r.

Na ta kwotę składały się m.in.

- wynagrodzenia pracowników Poradni wraz z pochodnymi (tj. składkami na ubezpieczenie społeczne oraz fundusz pracy i fundusz solidarnościowy) - 2 568 tys. zł, co stanowiło 80,7% łącznych wydatków (957,2 tys. zł w 2020 r., 928 tys. zł w 2021 r. oraz 682,8 tys. zł w 2022 r.).
- wydatki na szkolenia - 12,5 tys. zł, co stanowiło 0,4% łącznych wydatków (2,8 tys. zł w 2020 r., 1,7 tys. zł w 2021 r. oraz 8 tys. zł w 2022 r.);
- zakup materiałów dydaktycznych dla specjalistów - 7,7 tys. zł, co stanowiło 0,2% łącznych wydatków (4,8 tys. zł w 2020 r., 1 tys. zł w 2021 r., 1,9 tys. zł w 2022 r.).

Na pozostałe wydatki składały się w szczególności: zakupy remontowych i usług pozostałych, zakupy materiałów i wyposażenia, zakup energii, odprowadzone odpisy na ZFŚS, wydatki związane z wypłatą dodatkowego wynagrodzenia rocznego nauczycieli.

(akta kontroli str. 663-664)

Poradnia dysponowała bazą lokalową i wyposażeniem, odpowiednimi do właściwego przebiegu procesu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Budynek Poradni był w dobrym stanie technicznym, przeprowadzane przeglądy kończyły się wynikiem pozytywnym, a w razie potrzeby dokonywane były naprawy i remonty. System teleinformatyczny monitorowany był przez firmę informatyczną. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły awarie systemu teleinformatycznego w Poradni.

Budynek, w którym znajduje się Poradnia wyposażony był w windę osobową oraz podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia były estetyczne i wyposażenie w narzędzia i materiały niezbędne do przeprowadzenia diagnozy i terapii⁴⁶. Poradnia posiadała dwie sale do terapii grupowej oraz gabinety specjalistów do pracy indywidualnej. Karty indywidualne klientów Poradni przechowywane były w wydzielonym pomieszczeniu archiwum. Klucze do wszystkich pomieszczeń przechowywane były w sejfie wyposażonym w zamek elektroniczny.

(akta kontroli str. 173, 668-677)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *Na dzień dzisiejszy, warunki lokalowe oraz środki finansowe, którymi dysponuje Poradnia pozwalają na zaspokojenie podstawowych potrzeb w zakresie jej funkcjonowania oraz w zakresie realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom.*

ogólnodostępnej” oraz „Rola nauczyciela w profilaktyce uzależnień behawioralnych wśród młodzieży szkolnej”.

⁴⁶ Tj. testy psychologiczne i pedagogiczne, literatura fachowa, sprzęt do terapii metodami integracji sensorycznej (piłki do łapania, wałki piankowe itp.).

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W zbadanej próbie 60 opinii i orzeczeń wydanych w okresie objętym kontrolą stwierdzono 7 przypadków przekroczenia 30-dniowego terminu na ich wydanie wynikającego z §10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii⁴⁷. Dotyczyło to: czterech orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, jednej opinii w sprawie ucznia objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną oraz dwóch opinii w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się, przy czym przekroczenia wynosiły od dziewięciu do 62 dni w przypadku orzeczeń oraz od sześciu do 53 dni w przypadku opinii. W dokumentacji dotyczącej tych spraw nie zamieszczono informacji o wystąpieniu przesłanek uzasadniających wydłużenie do 60 dni terminu na wydanie tych opinii lub orzeczeń (§10 ust. 2 rozporządzenia).

Dyrektor wyjaśniła, że: przyczyną przekroczenia 30-dniowego terminu wydania wskazanych opinii i orzeczeń było przekładanie przez rodziców umówionych wizyt, co wydłużało proces badawczy i wydanie dokumentu. Innym czynnikiem było oczekiwanie na konsultacje lekarskie, od których było uzależnione wydanie dokumentu, co powodowało wydłużenie procesu wydania opinii lub orzeczenia. Zdarzyły się również takie sytuacje, że rodzic zgłosił się na pierwszą wizytę, ale nie zgłosił się na kolejną, wówczas czas przeprowadzenia kolejnej części badania wydłużał się, a to powodowało przekroczenie 30-dniowego terminu. Wydłużenie ustawowego terminu wydania dokumentów związane było także ze skomplikowanymi sprawami, które wymagały rozciągnięcia diagnozy w czasie, co również powodowało przekroczenie terminu 30 dni.

W odniesieniu do najdłuższych terminów wynoszących 92 oraz 83 dni Dyrektor wskazała, że przyczyną opóźnienia była sytuacja pandemiczna – w jednym przypadku diagnozowany uczeń nie przebywał w miejscu pobytu (Ośrodku w Antoniewie) w wyznaczonych przez poradnię terminach, w drugim powodem była dłuższa nieobecność specjalisty prowadzącego daną sprawę.

(akta kontroli str. 474-493)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań mających na celu zapewnienie wydawania opinii i orzeczeń z zachowaniem terminów wynikających z rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się

⁴⁷ Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz opinię wydaje się w terminie nie dłuższym niż 30 dni, od dnia złożenia wniosku o wydanie orzeczenia lub opinii lub od dnia uzupełnienia wniosku lub przedstawienia stosownej dokumentacji.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 10 stycznia 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy
Jakub Łakomecki
Starszy inspektor k.p.

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

.....
podpis

Tomasz Juskiewicz
Starszy Inspektor k.p.

.....
podpis